

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Hovedtema

NOA 90 ÅR!

"Den gamle mester". Vernet i 1914 etter initiativ av Østlandske kredsforening for naturvern i Norge.

NOAS JUBILEUMSPROGRAM

SE SISTE SIDE

Foto: Thv. Kierulf, 1975

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Leder

SPREK 90-ÅRING SOM VIL VIDERE

90 år. Et blaff i evigheten, men en lang levealder for hver og en av oss. En historisk periode hvor det norske samfunn har endret seg mye mer enn i noen annen tilsvarende epoke. Fra industrialiseringens ungdom, med det store flertallet fortsatt sysselsatt i primærnæringene, til dagens globaliserte og spesialiserte informasjons- og service-samfunn, der knapt noen vet hvordan mat og andre livsnødvendigheter produseres - alt kan kjøpes for penger, og penger har vi nok av.

I denne tiden har vårt syn på naturen skiftet mye: Fra troen på uendelige villmarker og uuttømmelige naturressurser, til Gaiateorien om jorden som et lukket system, med begrensede ressurser og begrenset kapasitet til å håndtere konsekvensene av vår sivilisasjon. Vår kunnskap har økt enormt, både om sammenhengene i naturen og om konsekvensene av vår egen virksomhet. Naturvern er ikke lenger et luksusproblem, det er blitt en livsnødvendighet. Det er bruk for Naturvernforbundet mer enn noen sinne.

Men samtidig med denne økningen i kunnskap og i velstand har det skjedd noe med menneskene. Til tross for kunnskapen, og til tross for en fantastisk rikdom som kunne gjøre oss i stand til å løse de fleste problemer, er rikdommen gått oss til hode. Sparte skattekroner, billig flekk og årlige sydenturer er blitt viktigere for mange enn naturbevaring og solidaritet med de kommende generasjoner. Velstanden er i seg selv blitt målet, og ikke middelet til et rikt liv. Som filosofen Egil A. Wyller skriver:

"... i dagens så pragmatisk innstilte Norge er tingenes ideale natur langt på vei tapt av syne. Man har ikke lenger en idé om hva en idé er. Alt skal bare underlegges vår egen velferd og dens "urimelige strakskrav". Selv vern av naturen gjelder ikke så meget den selv og dens idé, som oss selv, vårt "miljø". I den grad er mennesket blitt alle tings målestokk.

Men uten en bevissthet om et høyere idéfellesskap med alt som er - "Glem ikke stjernene, glem ikke blomstene, glem ikke ormen i støvet!" synger Henrik Wergeland, og for egen del vil jeg tilføye: Glem ikke englene! - krympes selve denne målestokk. Mennesket taper sin

egen idé av syne - meningen med, perspektivet for dets eget liv.

(.....) en faretruende tomhet i vår menneskesentrerte sivilisasjon: Det at vi ikke vet hva den dypere sett skal tjene til, annet enn til en smerte- og problemfri selvoppholdelse. Meningen med livet, dets "logos" er i ferd med å gå tapt."

(Egil A. Wyller, 1991)

Vel kan NOA og hele Naturvernforbundet være stolte av innsatsen gjennom disse våre første 90 år, men vi kan ikke slå oss til ro. Utfordringene, ikke minst fra denne mentale sløvhets vår samtid lever under, påkaller alle våre evner. Det kreves en snuoperasjon i samfunnet, og skal Naturvernforbundet bidra til denne, må også vi tilpasse oss, skjerpe våre våpen, slik at de blir gode nok i kampen for at også etterkommerne skal få fullverdige liv.

Derfor er det ved dette jubileet nødvendig ikke bare å markere seirene og fortiden, men også å begynne arbeidet med å stake ut kursen videre blant gamle og nye utfordringer. Hvor går vi videre? Hvordan kan vi bidra til at folk i større grad velger enkle livskvaliteter foran et høyt forbruk? Hva er våre alternativer og prioriteringer? Vi håper at dette nummeret av Grevlingen kan bidra både til å se bakover og forover, og at det kan være med å gi startsignalet for en helt nødvendig debatt om hvor Norges eldste miljøorganisasjon skal legge kursen videre.

Gjermund Andersen,
redaktør av nr2/2004

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120 0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20   Telefax 22 71 63 48
e-post adresse: noa@noa.no   hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Gjermund Andersen
Trykk: Hippotrykk AS   Opplag: 6.000

ISSN 0803-6357

Grevlingen ble trykket på resirkulert melkekartong. Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det. Vi tror vi i tillegg skal kunne opprettholde den trykkekunsten som Grevlingen allerede har opparbeidet. Husk å resirkulere bladet, dersom du ikke vil ta vare på det!

Grønt Universitet 2004

Det blir "Grønt Universitet" på Finnerudseter og ved Spålens bredd 13. – 15. august. Se side 14!

Foto: Gjermund Andersen

Her fra Grønt Universitet i 1992.

ARBEIDSGRUPPER I NOA MED KONTAKTPERSONER

Markagrappa:
Sigmund Skeie
Tlf 22 23 83 20 (p)

Kollektivringen:
Ståle Grøtthe
Tlf 22 04 49 81 (p)

Rovdyrgrappa:
kontakt NOA-kontoret
Tlf 22 38 37 30

Prosjekt Bygdøy:
(NBF Østlandsavdelingen/NOA)
Kim Hartvig, tlf 22 38 37 30

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker
Postboks 332, 1371 Asker
Leder: Jan Häusler
Brusetvn.97, 1395 Hvalstad
Tlf 66 90 43 19 (p)

Naturvernforbundet i Bærum
Postboks 252, 1371 Asker
Leder: Jan Schwenke
Krokfaret 1, 1356 Bekkestua
Tlf 67 12 01 78 (p)

Naturvernforbundet i Lørenskog
V/Margareta Bondevik
Leder: Margareta Bondevik
Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog
Tlf 67 90 28 10 (p)

Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum
V/Steinar Myrabø
Leder: Steinar Myrabø
Granerud, 2034 Holter
Tlf 66 90 43 19 (p)

Naturvernforbundet i Nes
V/ Yngve Birkeland
Kontaktperson: Yngve Birkeland
Bodding, 2150 Årnes
Tlf 63 90 95 69 (p)

Naturvernforbundet på Nesodden
Postboks 251, 1450 Nesoddtangen
Leder: Peter Schjølberg
Elgfaret 6, 1453 Bjørnemyr
Tlf 66 91 48 50 (p)

Naturvernforbundet i Oppegård
Postboks 291, 1411 Kolbotn
Leder: Gunnar Larsen
Løvlia 27, 1412 Sofiemyr
Tlf 66 80 21 20 (p)

Naturvernforbundet Oslo Nord
V/Elin Tyse
Kontaktperson: Elin Tyse
Jutulveien 11, 0852 Oslo
Tlf 22 69 05 26 (p)

Naturvernforbundet i Skedsmo
Postboks 27, Lillestrøm
Leder: Birgitta Prøis
Kvaestubben 2, 2020 Skedsmokorset
Tlf 97 71 74 85 (m)

Naturvernforbundet i Ski
Postboks 232, 1401 Ski
Leder: Stein Martinsen
Hebekv. 18, 1400 Ski
Tlf 64 95 93 24 (p)

Naturvernforbundet i Vestby
V/Eirik Selmer-Olsen
Leder: Eirik Selmer-Olsen
Kolåsveien 5, 1555 Son
Tlf 64 95 93 24 (p)

Naturvernforbundet i Ås
Postboks 130, 1431 Ås
Leder: Michael Angeloff
Skogvn. 17, 1430 Ås
Tlf 64 94 49 66 (p)

Østkanten Naturvernforbund
(Oslo)
V/Ståle Grøtthe
Leder: Ståle Grøtthe
Trondheimsv. 170A, 0570 Oslo
Tlf 22 04 49 81 (p) 95 22 39 78 (m)

Oslo Studentlag for NOA og NU
Cateau Neuf Slemdalsveien 7
4 etg felleskontor, 0369 Oslo
Kontaktperson:
Ingeborg Wessel Finstad
tlf: 91 54 52 97 (m)

KOMMUNER UTEN LOKALLAG, MEN MED KONTAKTPERSONER

● **FET:** Mette Sperre, Kirkevn. 94, 1900 Fetsund, 63 88 46 22 (p) ● **FROGN:** Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgt. 15, 1440 Drøbak, tlf 64 93 59 43 (p) ● **HURDAL:** Ove Bakken, Måltrostvn. 11, 1430 Ås, tlf 64 94 39 35 (p) ● **RÆLINGEN:** Tom G. Bengtson, Runivn. 15, 2005 Rælingen, tlf 63 83 98 35 (p) ● **SØRUM:** Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, tlf 63 82 79 33 (p) ● **ULLENSAKER:** Ørjan Eltvik, Vogstad, 2056 Algarheim, tlf 63 97 66 25 (p)

---

90 ÅR

I NATURVERNETS TJENESTE

29. april 2004 var det 90 år siden Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) så dagens lys, under navnet "Østlandske kretsforening for Naturfredning i Norge" (ØNF). Initiativet som satte det hele i gang var et møte i Det Norske Geografiske Selskap i 1909, der professor N. Wille holdt et engasjert foredrag. Etter møtet besluttet selskapets direksjon å nedsette en komité "til drøftelser av de foranstaltninger som burde treffes til beskyttelse av visse naturforekomster m.v. som det findes av videnskabelig og historisk betydning at bevare." Komitéen avga samme år et forslag som ledet til vedtak av den første loven om naturfredning, 25. juli 1910.

Foto: Thv. Kierulf

Befaring til bronsealderrøyser og spennende flora på Mølen.

Den samme Wille deltok i 1912 på en stor kongress i Stuttgart om "Heimatschutz" eller naturfredning. Inspirert av denne kongressen fortsatte komitéen sitt arbeide, og forslø for det Geografiske Selskap at de skulle gå i spissen for å få startet en landsforening for naturfredning. Henvendelse ble gjort til en rekke av landets fremste personligheter, for å få dem til å stille seg i spissen som innbydere til den nye foreningen, og det var ikke mangel på kjente navn som i 1913 underskrev innbydelsen: Statsminister Gunnar Knudsen, professorene Fridtjof Nansen, Halfdan Koht og Kristine Bonnevie, riksarkivar Harry Fett og

Foto: Gjermund Andersen

NOA og NU aksjon-erer mot tømmer fra de verneverdige skogene i Bjørnsjøhelvete i 1999.

bryggerieier Ellef Ringnes blant flere. I lys av dagens strid er det morsomt at både veidirektøren (Skougaard) og skogdirektøren (Saxlund) også var blant foreningens "fedre".

På et møte mellom innby-derne 18. februar 1914 ble det vedtatt et sett vedtekter for den nye organisasjonen, basert på frittstående kretsforeninger, og at den nye landsforeningen skulle etableres når det var etablert 3 kretsforeninger. Østlandske kretsforening for naturvern i Norge var den første av kretsforeningene som ble etablert, etterfulgt av Nord-Norge (1914) og Trøndelag (1915). Landsforeningen

trådte så i funksjon høsten 1916.

Foreningen opptok umiddelbart arbeidet med sikring av naturen sør for Dovre og øst for Langfjella. Allerede 4. mai 1914 ble det første styremøtet gjennomført. NOA er dermed landets eldste og lengst fungerende natur- og miljøvernorganisasjon.

Arbeidsoppgavene har endret seg og økt betydelig, "fra blomsterfredning til økopolitikk", som vår tidligere formann Bredo Berntsen så treffende har karakterisert det i jubileumsskriftet til vårt 60-årsjubileum i 1974. I starten var det fredning av vakre enkelttrær,

sjeldne naturforekomster og arter som sto i fokus. "Den gamle mester", Jørgen Moes eik i Krødsherad, ble vernet allerede i 1914 etter initiativ fra ØNF. Arbeidet med trevern var lenge en viktig oppgave: Så godt som alle fredede trær på Østlandet er fredet etter innsats av foreningen.

Fra første stund sto også bevaringen av truede arter sentralt, og i stiftelsesåret fikk den unge foreningen gjennomslag for vern av den sjeldne arten *Onopondium Acantium* L., senere kalt Eseltistel.

Etter hvert ble fokus flyttet over til sikring av viktige

områder. Fokstummyra ble vernet i 1923 og Gjende og hele Sjoavassdraget ble vernet i 1973, etter mer enn 50 års sammenhengende innsats fra ØNF. Foreningen mottok i 20-årene gaver i form av områder som eierne ønsket å frede: Tofteholmen i Oslofjorden, Karlshaug i Nordmarka og Stubberud skogpark i Bærum. Etter krigen fortsatte arbeidet for vern av områder med kamp for Vassfaret, Nordre Øyeren, Presterødkilen i Vestfold, Øra ved Fredrikstad, Østensjøvannet og områder i Osломarka, blant mange flere.

I 1963 gjennomgikk Naturvernforbundet en revolusjon. Fram til da var foreningen en liten krets primært av akademikere og embedsmenn. Formen var

formell og innsatsen avgrenset til den opprinnelige målsettingen. Nå kom nye mennesker på banen med ønske om et utvidet engasjement. Inspirert av boken "The silent spring" av Rachel Carson ble miljøkrisen, skapt av industrisamfunnene, en viktig del av oppgavene for det reorganiserte forbundet, i tillegg til fortsatt arbeid med sikring av arealer, arter, forekomster og områder. Landsforeningen ble til Naturvernforbundet, og fikk for første gang et eget, lønnet sekretariat, med Magne Midttun som generalsekretær. Oppmerksomheten rundt saken økte dramatisk, og medlemstallet ble mangedoblet på få år.

Fra slutten av 1960 åra gikk den gamle "kredsforening" i oppløsning gjennom

utskillelse av egne fylkeslag i alle fylkene. I 1970-årene begynte arbeidet med å opprette lokallag i Akershuskommunene. Allerede i 1976 hadde foreningen 7 lokallag. Fra midten av 70-åra har foreningen hatt fast ansatt sekretær, senere daglig leder. Utover 80-årene økte aktivitetsnivået betraktelig med arbeidsgrupper på samferdsel, forurensning, Osломarka. Medlemsbladet "Grevlingen" utkom med sin første utgave våren 1982, og har siden utkommet jevnt, først med to utgaver pr år, og fra 1984 med 4 utgaver pr. år. Foreningen skiftet navn fra Østlandske Naturvernforening til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus i 1989, samme år som vi etablerte kontor på Vøienvolden på Sagene.

Arbeidsformene har variert, fra høflig brevskrivning, folkeopplysning og avisdebatt, til sivil ulydighetsaksjoner, "tømmertagging", bruk av domstolene og markeds kampanjer mot norsk industri.

Kilder til NOAs historie:

"Fra blomsterfredning til økopolitikk", jubileumshefte fra foreningens 60-årsjubileum i 1974.

Foreningens Årsmeldinger fra 1914 til og med 2003.

Foreningens styreprotokoller og brevarkiv.

NOA har levert en god del av vårt historiske materiale til Statsarkivet i Oslo, der det er tilgjengelig for publikum.

Foto: Thv. Kierulf

Krokkleiva. Kulturminne og spennende naturdokument. Vernet 2002, etter mer enn 30 års arbeid.

SMÅKEBITER AV NOAs SEIRE GJENNOM 90 ÅR

Alt som er vernet i Norge er kjempet fram av en eller annen organisasjon. Uten organisasjonene hadde vernetanken vært død. Selv vernemyndighetene og lovverket for vern er et resultat av organisasjonenes kamp.

ØNF – ØNV – NOA har stått for mange seire i arbeidet med vern av naturen i Østlandsområdet:

- Vern av Eseltistel på Hvaler prestegård, 1914. Vår første seier.
- "Den gamle mester", Jørgen Moes eik i Krødsherad, vernet 1914.
- Så godt som samtlige fredede trær på Østlandet 1914 – 1960 er fredet etter initiativ fra ØNV/NOA.
- De første fredningene av skog og kystnatur (Tofteholmen, Karlshaug og Stubberud skogpark) ble gitt som gaver til ØNV og deretter fredet.
- Foreningens innsats har ført til vern av viktige områder, for eksempel: Fokstummyra - Gjende og Sjøa i Jotunheimen - Vassfaret - Øra ved Fredrikstad - Presterødkilen i Vestfold - Nordre Øyeren.
- Avgjørende bidrag til vern av viktig Oslonatur: - Østensjøvannet - Hovedøya - Gressholmen - Rambergøya - Bygdøy og Kongeskogen - Maridalen - Akerselva - Merradalen.
- Avgjørende aktør i arbeidet for vern av områder i Osloområdet, med Katnosa – Spålen som juvelen i kronen, vernet mot alle odds, etter 25 års kamp. Langsiktig innsats er belønnet med økt verneomfanget i Marka, fra 1,3 % i 1986 til nær 7 % i 2003. Hele 5 landskapsvernområder og rundt 30 reservater, med til sammen ca 120 km² er nå vernet i Marka.
- NOA har vært en betydelig aktør i arbeidet med å reformere forvaltningen av Oslo kommunes skoger. Resultat: mer enn 10 % av kommuneskogen er fredet, hogsten er sterkt redusert for å bygge opp gammel, opplevelsesrik skog, og plukkhogst skal være hovedregelen i stedet for flatehogst.
- Kamp for bevaring av askekallene i Asker og kalkovnene i Bærum, senere motiv for kommunevåpnene i de to kommunene.
- Dyrelivsfredning i søndre del av Nordmarka (endelig opphevet av Bystyret i 2003).
- Kampen mot nedleggelse av trikken i 1970-åra. ØNV en viktig aktør.
- ØNV/NOA arrangerte den første bilfrie dagen i Bogstadveien i 1989 til store protester fra handelsstanden, som siden har stått for arrangementet selv!
- Sykkelveien "Grønn rute", fra Sinsen til Skøyen er kjempet gjennom, bit for bit. Ildsjeler i NOA har gått i spissen.
- Viktig aktør i arbeidet for mer skogvern. Aksjonene på Skotjernfjell var startsignalet både for intensivert skogvern og skogsertifiseringsarbeidet i Norge. Foreningens skogengasjement har gitt oss betydelig innflytelse på vernearbeid og skogpolitikk i hele landet.

I tillegg har foreningen, helt siden 1914, stått i fremste rekke for å benytte og styrke lovverket for beskyttelse av naturen, og for prinsipielle, nasjonale løsninger for lokale naturvernsspørsmål. Allerede i 1915 ble naturvernloven av 1910 endret, som følge av foreningens innsats. Og i vår ende av skalaen: Ny lov om miljøinformasjon og forslag til ny Plan- og bygningslov og ny skoglov.

Foto: Vidar Bakken, Ullern Avis/Akersposten

Karen Eline Garstein skriver under erklæringen der hun freder eiketærne sine for fremtidige generasjoner.

Foto: Tlv. Kienulf

Fredet eik ved John Collets plass. Vernet i 1965.

TREVERN FØR OG NÅ

Vern av majestetiske og vakre trær ble tidlig en del av arbeidsområdet til Østlandske kredsforening for naturvern i Norge (senere NOA). "Den gamle mester", Jørgen Moes eik ved prestegården i Krødsherad, ble vernet i 1914. Utover 20- og 30- årene kom mange flere til, og den første trevernperioden strakk seg helt fram til ca 1960, da andre oppgaver overtok oppmerksomheten, samtidig som lovverket ble endret i retning av områdevern i stedet for vern av enkeltforekomster.

Men fokus på trær, og da særlig trærne i nærmiljøet, er fortsatt viktig. Vi er stolte når vi snakker om Oslo som en grønn by eller når vi tar med tilreisende i nærområdene og kan vise dem våre

grønne og frodige omgivelser. Men heller ikke disse verdiene er sikret, og skal også neste generasjon få oppleve det samme, må noen reise seg opp til forsvar for bytrærne og nærmiljøet.

I fjor ble foreningen kontaktet av Karen-Eline Garstein på Vinderen, som lurte på hva hun kunne gjøre for å bevare en hel lund av eiketær hun hadde på eiendommen. I mangel på egnet lovhjemmel og politisk prioritet innså vi fort at vern etter lovverket var utelukket. Men inspirert av NOAs historie, falt vi ned på en annen løsning: En tinglyst erklæring der både dagens og etterfølgende eiere av trærne forpliktes til å hegne om og bevare trærne. Det var nettopp en slik erklæ-

ring som medførte fredning av Stubberud skogpark i Bærum. Og på Vinderen som i Bærum: Begge eierne tilkjenner NOA en avgjørende myndighet for om erklæringen skal kunne trekkes tilbake.

Etter at denne avtalen ble kjent har en rekke personer henvendt seg til kontoret i samme ærend. Det er åpenbart at mange er glade i, og stolte av trærne sine. Selv om mange saker sikkert er viktigere i den store sammenhengen, er nærmiljøet og naturglede en viktig motivasjon til innsats. Et engasjement for trær kan fort videreføres til omsorg for grønne lunger og grøntstruktur og andre naturvernoppgaver.

Kanskje NOA skulle starte en folkeaksjon for bevaring av trær i nærmiljøet? Har du synspunkter: Send en e-post til gjermund@noa.no eller send et postkort til NOAs kontor (telefonen er bare sporadisk betjent).

Enhver tid bringer nye utfordringer og fordrer nye løsninger på kjente problemer. En organisasjon som ikke bare vil overleve, men også være med å påvirke samfunnet, må ikke gro fast i saker og arbeidsmetoder, men hele tiden vurdere det man driver på med. Det gjelder også Naturvernforbundet.

VEIEN VIDERE

Tradisjon og historie er godt å ha med i ryggsekken, men de nye tidene fordrer også nye forståelser og nye redskaper. Og nye formuleringer som kan appellere til mennesker i vår tid. Både budska-

pets innhold og dets form teller, nå mer enn noen sinne.

Naturvernforbundet har mange svært dyktige og ivrige enkeltpersoner, både i

styre og stell og ute i lagene. Vi har en unik styrke i det best oppbygde lokalapparatet innen naturvernet, med fylkeslag i hele landet og godt over 100 lokallag. Rundt i det ganske land arbeides det med mange viktige, riktige og gode saker. Viktige naturvernprinsipper benyttes og fokuseres i daglig arbeid. Medlemsskaren er gjennomsyret av en enorm naturglede og et dypt naturengasjement. Og vi har fortsatt meget stor tillit hos myndigheter og i samfunnet.

Men greier vi å utnytte disse våre fortrinn fullt ut? Greier vi å skape engasjement og glød om våre saker, greier vi å bygge en Naturvernforbunds-identitet, en egen stolthet over å være med i organisasjonen?

Hvordan oppfattes vi utad – er Naturvernforbundet synlig nok? Og tydelig nok - Profilerer vi de riktige sakene i forhold til medlemmenes interesser? Prioriterer vi for vidt, slik at det i praksis ikke er noe egentlig fokus- og profilområde? Og er idéen og målsettingene våre tydelig nok - Hvem er vi til for, og hva er våre kjerneverdier?

Den litt uklare profilen fører kanskje til at vi har en manglende vekst i medlemstallet,

Foto: Gjermund Andersen

Eventyrskog-registrering skal bidra til å sette fokus på naturglede og naturopplevelse.

---

og derigjennom svak økonomi, men også til at det popper opp nye organisasjoner som overtar viktige deler av våre kjernesaker.

Naturvernforbundet har behov for en ny giv. Vårt budskap er livsviktig og oppgavene står i kø, men vi må finne en måte å jobbe på som gir bedre gjennomslag. For å få dette til tror vi i NOA det er nødvendig med en prosess for å fremme en lagånd, en stolthet og for at det skal være moro å være med i Naturvernforbundet. Vi må trekke i samme retning og for de samme verdiene. Derfor er det nødvendig med en klargjøring av vår idé, våre mål og profil, og hvilke rolle vi ønsker å ha i samfunnet, slik at vi ikke fortsetter i mange forskjellige retninger. Prioritering og fokusering er nødvendig for å lykkes, og prioriteringen må gjenspeile medlemmenes kjerneverdier, det som har gjort dem til medlemmer i Naturvernforbundet.

Heller ikke organisasjonen kan gå fri for vurdering. Er den et godt redskap for at vi skal nå våre mål, både lokalt og sentralt. Styrker og dyrker den organisasjonens fortrinn, er den det nødvendige serviceapparatet for lagene? Og hvor skal naturvernet "produseres", av eksperter i sekretariatet eller av frivillige i fagutvalg og lokal- og fylkeslag?

Skal lokal- og fylkeslagene gjøre en god jobb må de ha støtte. Ikke bare i form av penger eller hjelp fra organi-

sjasjonen, men i form av oppmerksomhet og oppmuntring, og gjennom synliggjøring i medlemsblad og på hjemmesider. Hvordan kan vi benytte medlemsbladene bedre til å fortelle alle de spennende historiene om, og synliggjøre alle de viktige naturvernkampene som daglig føres rundt i landet, hvordan kan medlemsbladene benyttes til å bygge opp den nødvendige stoltheten og identiteten som organisasjonen er avhengig av for å vokse? Hvor i all verden skal vi eller få vite om alle de seirene som vinnes, om ikke i våre egne blader? Uten synliggjøring innad, ingen stolthet utad!

Faglig styrke og kunnskap er ett av våre viktigste varemerker, men også en stor utfordring. Hvordan kan vi lære opp flere og nye til å utføre vårt viktige arbeid? Ingen er født naturverner, men alle kan bli meget gode ved litt

hjelp. Hva om vi startet "Naturvernskolen", med innførings- og skoleringskurs, og "verkstøyturs" innen alle de i faget tilhørende håndverk? Som kan sette brennende sjeler i stand til å få resultater av engasjementet sitt? I tillegg til å være nødvendig og nyttig, kan det også være kjempegøy og hyggelig!

Og hvordan skal vi jobbe – det er ikke alle som elsker skrivebordet etter full dose i 8 timer på jobb. Hvordan kan sakene fokuseres og vinnes med andre hjelpemiddel? Hvor radikale i virkemiddelbruken skal vi være – er det på tide å oppheve vårt selvpålagte avståelse fra sivil ulydighet når alle andre virkemiddel er forsøkt? Og hvordan skal vi unngå en oppsplitting i små "ad hoc"-organisasjoner for enhver sak – hvordan kan vi samle naturvernengasjementet under Naturvernforbundets grønne paraply?

Spørsmålene er mange og vi trenger mange til å være med å svare. NOA ønsker å ta initiativ til en diskusjon om veien videre. Diskusjonen kommer til å skje i flere fora:

- På Grønt universitet på Finnerudseter 13. – 15. august
- Diskusjonsforum på NOAs hjemmeside til høsten
- På en samling for alle tidligere og nåværende styremedlemmer i NOA
- Et temanummer av Grevlingen om veien videre for Naturvernforbundet

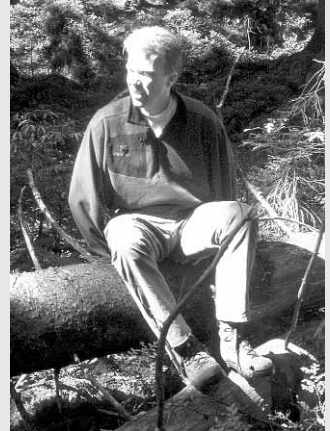
Målet er å utarbeide et diskusjonsopplegg for en ny giv for Naturvernforbundet som kan legges fram til drøftelse på Landsmøtet i 2005. Vi håper alle som er glade i Naturvernforbundet bidrar til debatten.

Umiddelbare reaksjoner på denne artikkelen kan sendes på e-post til gjermund@noa.no.

HILSNINGER

90 år er en anselig alder som ikke synes å ha lagt demper på foreningens engasjement og arbeid for å sikre norsk natur. Foreningens arbeid innenfor det klassiske naturvernet er formidabelt. Vern av Fokstummyra på Dovre, Stubberud skogpark i Bærum, Presterødkilen i Tønsberg og Øra utenfor Fredrikstad er eksempler på saker som neppe hadde funnet sin løsning uten foreningens utrettelige og langsiktige arbeid. Men jeg vet at foreningen også er opptatt av mange, ulike miljøraker som barskogvern og forurensning. Her ligger det mange utfordringer i årene som kommer. Derfor – lykke til med de neste 90 årene!

Miljøvernminister Børge Brende.

Friluftsetaten i Oslo kommune gratulerer en uvanlig vital og aktiv samfunnsaktør med 90 års jubileet.

Til tross for ulike roller og arbeid på litt ulike arenaer, har vi felles mål for miljøet og friluftslivet. For oss er NOA både en nyttig samarbeidspartner og et godt korrektiv i arbeidet. Når vi forener krefter, bringer vi verden framover – til glede for folk i Oslo-området spesielt, men også som bidrag i den større sammenhengen.

NOA har mye å være stolte av, men også mange viktige oppgaver foran seg. Vi ser fram til et fortsatt tillitsfullt og utviklende samarbeid. Gratulerer!

Hilsen
Friluftsetaten
Anne R. Smedsrud
Direktør

HILSEN TIL NOAs 90-ÅRSJUBILEUM

I et innlegg på Turistforeningens generalforsamling i 1904 fremmet formannen, Yngvar Nielsen, forslag om at det skulle opprettes nasjonalparker i Norge. Han viste til at det allerede var opprettet nasjonalparker i USA og Canada og sa: "Skulle der ikke være grunn til at tenke på noget sådant hos os? "At holde af" en del af Norge? At lade denne bevare sin opprinnelige natur til de kommende slægter?" Det skulle gå nesten 60 år før den første norske nasjonalparken ble opprettet. Da den endelig kom var det etter et intenst samarbeid, med Naturvernforbundet i en hovedrolle.

For DNT, enten det er i Oslos nærområder eller i landet ellers, har det hele tiden vært viktig å samarbeide med Naturvernforbundet og andre organisasjoner for å sikre gjennomslag og en bredest mulig påvirkning. Mange slag er tapt, men noen er heldigvis vunnet også.

Vi ønsker NOA til lykke med 90-årsjubileet og håper på godt samarbeid og mange grunner til å feire felles fremgang i årene som kommer!

Med vennlig hilsen
DNT Oslo og Omegn

NOAs ARBEID MED MARKA EN SUKSESSHISTORIE

Man kan like det eller ei, men NOAs viktigste innsats de siste 2 tiårene har ligget på bevaring av Oslomarka og vern av skog. Til glede for alle Markaentusiaster, og til trøst for de som mener at vi burde prioritert annerledes, kan vi presentere en del milepæler og seire fra arbeidet.

Fokuset var fra starten av friluftsliv og opplevelse, men da vern av områder kun var mulig med biologisk mangfold som argument, ble mye av vår virksomhet fokusert mot en slik argumentasjon. Resultatet har blitt masse vern. Nå, i ettertid, ser vi klart at dette har vært en litt for snever, og ekspertpreget fokusering. Mye av det folkelige engasjementet blir lett borte, når argumentene og aktørene blir for spesialiserte. Derfor er vi i ferd med å rette fokuset tilbake til friluftsliv og naturopplevelse, som en viktig motivasjon for naturvern. Skal vi vinne kampen for natur og miljø, må vi ha et ekte og selvopplevde engasjement som motivasjon for arbeidet. Kjærlighet til natur skaper vennskap og vilje til å beskytte naturen.

For selv om vi har vunnet mye, og forhindret mye ødeleggelse de siste 20 årene, er det fortsatt svært mye som må gjøres annerledes i Oslomarka, der som Marka skal bli det friluftsel doradoet vi ønsker. Både press på Markagrensa, hyttebyggepress og skogbruk krever fortsatt et kraftig trykk fra organisasjonene for å få en langsiktig bevaring.

- 1986: NOA setter fart på Markasaken gjennom et stort seminar på Skullerudstua. NOA presenterer en 30-punkts liste over grove brudd på Markaforskriftene.
- 1987: NOA igangsetter en omfattende registrering av verdifulle friluftsområder i Marka, og setter skogbruk for opplevelse på dagsordenen.
- 1989: NOA registrer alle Markas stier, totalt 1.605 km. Oslo kommune vedtar nye mål og retningslinjer for kommuneskogene, etter massiv innsats fra NOA og de andre Markaorganisasjonene.
- 1990: Registrering av Grønn Liste, en oversikt over verdifulle natur og friluftsområder i Marka.
- 1991: Oppstart av faggruppa Siste sjanse. Skogbruket stilles overfor en ny og ukjent utfordring.
- 1992: Sivil ulydighetsaksjon mot hogst i foreslått verneområde på Igelsrud i Jevnaker. 6 naturvernere stopper to hogstmaskiner og 13 mann med motorsag.
- 1993: NOA fremmer en plan for sammenhengende stier i samarbeid med OOT.
- 1994: NOA og NU stopper hogst i Skotjernfjell. Benytter markedet som brekkstang mot norsk skogbruk. Det første store gjennombruddet overfor skognæringen.
- 1995: Oslo skogvesen legger fram forslag til økologisk og opplevelsesfundert flerbruksplan.
- 1995: Katnosa - Spålen vernes, etter 25 års kamp. NOAs innsats hadde avgjørende betydning.
- 1996: Flere aksjoner og planlagte aksjoner. Skogbruket livredde for skogvoktere og registreringer. 4 NOA-aksjonister dømmes for "tømmer-tagging".
- 1997: NOA fremmer visjonen "Marka i det 21. århundre", i samarbeid med OOT.
- 1998: NOA spres kunnskap om bymarksforvaltning til 8 andre bykommuner. NOA fremmer forslag om 20 nye verneområder i Marka.
- 1999: NU og NOA stanser hogst i Bjørnsjøhelvete i Nordmarka.
- 2000: NOA dokumenterer Løvenskiolds ødeleggelser i Marka.
- 2001: Maridalen vernet!
- 2002: Verneplan for Marka slutført, Til sammen er rundt 7 % av Marka vernet etter naturvernloven.
- 2003: Stortinget vedtar en sterk økning av skogvernet. Forslag til ny skoglov legges fram.
- 2004: Eventyrskog.registreringene presenteres for publikum. NOA fremmer forslag til en ny lovhjemmel for bynasjonalparker, i samarbeid med Norsk Botanisk forening.

NOA I DAG

Foto: Thv. Kierulf

Nærmiljø og kulturlandskap er viktige NOA-saker. Askealléen ved Asker kirke ble reddet i siste liten.

Foto: Thv. Kierulf

Utsikten fra Kollern 1994. Flater så langt øyet rekker. NOA trengs!

Foto: Thv. Kierulf

Fra Bygdøy sjøbad før slippvirksomheten ødela den flotte kalkfuruskogen. Men nå skal Bygdøy vernes!

Foto: Gjermund Andersen

Bymiljø er viktig. Fra byvandring med NOA i 1989.

På NOAs årsmøte ble følgende hovedsaker gitt første prioritet i jubileumsåret:

• Sikring av Osломarka for friluftsliv

NOA kjemper for at det er hensynet til friluftslivet som skal styre forvaltningen av Marka. Vårt mål er en egen lov for bymarker som kan sikre en slik forvaltning. Videre arbeider vi for å bevare opplevelseskvalitetene i Marka og i å hindre inngrep, særlig fra skogbruket. Takket være NOAs innsats er nær 7 % av Marka vernet etter Naturvernloven.

• Vern av skog

Som følge av NOAs innsats for Osломarka har vi også fått ansvar for å arbeide nasjonalt med vern av skog og med skogbruksspørsmål. I fjor høst vant vi en betydelig seier, da Stortinget vedtok å øke verneområdet i Norge vesentlig. Nå fortsetter kampen for å få sikret de beste og viktigste områdene. En viktig oppgave i 2004 og 2005 er å sikre at den nye skogloven blir så natur- og miljøvennlig som mulig.

• Sikring av nærmiljø

NOA tar seg av saker fra enkeltmedlemmer som angår deres nærmiljø. Sikring av trær, hindring av utbygging, bedre trafikkforhold er blant gjengangerne. Større områder som Bygdøy, Østensjøvannet, Tanumplatået i Bærum, Svartskog i Oppegård og Leirelva i Fet og Skedsmo er blant de større nærmiljøoppgavene våre i jubileumsåret.

• Vern av Bygdøy

Sammen med Norsk Botanisk Forening kommer NOA til å presentere verneplaner for Bygdøy i løpet av sommeren 2004. En hovedidé i arbeidet er å få opprettet en egen lovhjemmel for vern av "bynasjonalparker".

• Samferdsel i Oslo Gryta

NOA arbeider med å skape en menneskevennlig by, en by som ikke kveles av trafikk og forurensning. Derfor arbeider vi både for å styrke kollektivtrafikken og de myke trafikkantenes kår, og med restriksjoner på privatbilisme og på parkeringsmulighetene i Oslo.

Foto: Gjermund Andersen

Veien til et dypt og varig naturvernengasjement går gjennom friluftsliv og naturopplevelse. Fra eventyrskogen ved Spålsberget.

GRØNT UNIVERSITET

Hvor går veien videre for Naturvernforbundet? Et 90-års jubileum er velegnet for tilbakeblikk og feiring, men vel så viktig er det å se framover. Derfor arrangerer Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) og NOA et seminar der nettopp framtiden er tema. Samlingen har vi gitt tittelen "Grønt Universitet", da vi følger opp en 25-årig tradisjon med strategidiskusjoner for naturvernarbeidet. Det første "Grønt Universitet" ble arrangert i Innerdalen i 1979, året førOrkla-Grana-utbyggingen ble fullført, og dalen lagt under vann. Senere er det arrangert flere samlinger med samme tittel i NOAs regi (1989, 1992 og 1995).

Årets samling foregår på Finnerudseter i Nordmarka i dagene 13. – 15. august. Finnerudseter ligger midt i Spålen-Katnosa naturreservat, og for de som har lyst til å bli kjent i området vil det bli muligheter til omvisning torsdag 12. august, i tillegg til mindre turer underveis i programmet.

Fredagen er oppmøtedag og vi tar i fellesskap en dugnadsinnsats på vollen, som skal slås og ryddes. På kvelden blir det samling nede ved Spålen, med grilling, sang og prat. Lørdag starter selve seminaret, med diskusjon omkring status, sterke og svake sider og vårt forbedring-

spotensial. Innledere vil hjelpe oss med å se oss utenfra og fra innsiden. Vi diskuterer hva som er vår idé, vår visjon, før vi prøver oss på en problemanalyse: Hva er det som hindrer NNV, slik det er i dag, å oppnå denne visjonen?

I tillegg får vi dele tanker med naturvernere som står midt i ildlinjen mellom bygd og by i naturvernkampen, og om Naturvernforbundet i forhold til de andre miljøorganisasjonene.

Målet er å finne ut hva vi ønsker Naturvernforbundet skal være i framtiden.

Søndagen benytter vi i sein helhet til å diskutere hvordan vi skal nå målene. Vi får hjelp av Regine Andersen, nestleder i Regnskogsfondet, til å lede diskusjonen og prosessen. Blir diskusjonene som vi håper, kan hele samlingen bidra til den nødvendige fornyelse og vitalisering som enhver forening er avhengig av for å overleve på lang sikt.

Vi håper flest mulig av våre medlemmer har lyst til å delta i denne livsviktige diskusjonen. Velkommen til Finnerudseter!

Tid: (12.) 13. – 15. august 2004.

Sted: Finnerudseter ved Spålen i Nordmarka

Ta med: Telt, sovepose og nødvendige klær og mat. Musikkinstrument?
(Vi har noen sengeplasser inne, forbeholdt eldre/folk med spesielle behov)

Reise: Sykkel fra Oslo eller Damtjern, til fots eller med kano fra Mylla eller med bil til Sinnerdalen.
Mulighet for transport fra Jevnaker på fredag formiddag (Se www.noa.no i ukene før seminaret).

Spørsmål? Se www.noa.no der vil det i ukene før samalingen være utlagt navn og telefonnummer på kontaktpersoner.

NYE SEIRE

• Kringsjå-jordene reddet fra golf! Etter en lynaksjon fra en del NOA-medlemmer gikk flertallet i bystyret mot etablering av golfbane på jordene sør for Sognsvann. Opinionsen uttrykt gjennom innsamling av underskrifter førte til at Arbeiderpartiet snudde i saken og sikret flertall for bevaring. NOA takker Arbeiderpartiet og de utrettelige aksjonistene! En viktig seier, men nå gjenstår en utfordring: Hvordan kan disse områdene benyttes best, til glede for allmennheten og friluftslivet?

• Sterk reduksjon i planer om hogst i Årvollåsen. Etter innspill fra NOA og Lillomarkas Venner er hogstplanene redusert vesentlig. Vi foreslo fra vår side et makeskifte med kommuneskogene, der eierne av Årvollskogen får

foreta hogst et annet sted, mot at Årvollåsen får ligge i fred i et visst antall år. Det arbeides fortsatt for å unngå hogsten helt.

• "Trikseskinner" gjennom eventyrskog stanset. Krefter innad i Skiforeningen arbeidet for å legge en ny skivei gjennom ett av de høyest rangerte eventyrskogene på Langvassbrenna, vest for Tversjøen. Etter innspill fra Naturvernforbundet på Hadeland og NOA har Markautvalget i Skiforeningen stanset planene. Det er veldig bra at friluftsansjonene er åpne for at noen områder må få ligge i fred for tyngre tilrettelegging, slik at vi fortsatt kan ha områder for de som drar på oppdagerferd. Takk til Skiforeningen!

Fra Etat for miljørettet helsevern har NOA overtatt et stort opplag av vegetasjonskart for Oslo. Vegetasjonskart er meget anvendelige dersom du ønsker å finne fram til spesielle forekomster, f. eks fine blåbærsteder. På kartenes bakside er det til og med trykket en bruksanvisning for å finne de beste bærstedene.

Kartverket er oppdelt i 15 kartblad: Bygdøy, Gjersrud, Grefsen, Grorud, Holmenkollen, Lutvann, Malmøya, Maridalen, Nakholmen, Nøkklevann, Sjørsøya, Slattum. Tryvann, Venneråsen.

NOA gir bort kartene mot levering av porto og ekspedisjonskostnader (kr 50,- pr. sending)

Kartene kan kun bestilles pr. mail: gjermund@noa.no eller pr. post: NOA, Maridalsveien 120, 0461 Oslo.

EN LITEN BØNN TIL MEDLEMMENE

På grunn av den økonomiske situasjonen er NOA-kontoret enmannsbetjent. Det vil si at hver gang det er et møte, en eller annen befaring eller en pågående telefonsamtale, vil du ikke komme gjennom på telefonen til NOA. Derfor: Send en e-post eller et postkort hvis du vil ha tak i oss. Oppgi du hva det gjelder, og et telefonnummer du kan treffes på dagtid, så ringer vi tilbake.

Vi beklager situasjonen, og håper snart å øke bemanningen på kontoret, slik at vi blir lettere tilgjengelige.

SPREKE PENSJONISTER OG ANDRE SOM KAN TA I ET TAK FOR NOA

NOA-styret har bestemt seg for å etablere en gruppe av arbeidslystne pensjonister og andre som har mulighet til å ta i et tak på dagtid for NOA. Oppgavene står i kø, det er mange områder som skal sikres, planer som skal forbedres, idéer som skal utvikles. Og det er faktisk også en god del kontorarbeid som er nødvendig, for å få vår kjære organisasjon til å fungere bedre.

Å jobbe sammen med andre for en felles sak er svært meningsfylt. Du treffer likesinnede og blir en del av NOAs kjerneaktivitet. Og ikke minst: Du bidrar til en rikere natur og et bedre miljø.

Hvordan vi skal organisere oss får vi tilpasse når vi ser hva du og de andre kan avse av tid, men det hadde vært hyggelig om det kunne bli en fast rytme på innsatsen, slik at NOA kan regne med hjelpen og planlegge deretter. Og så kan vi lettere organisere innsatsen slik at det nyttige også kan kombineres med det hyggelige!

Interesserte kan ta kontakt med styremedlem Sigmund Skeie på telefon 2223 8320.

STØTT NOA I JUBILEUMSÅRET

Slik kan du støtte NOA!

- Verve nye medlemmer. Flere medlemmer er den beste jubileumsgaven NOA kan få! Flere medlemmer gir større politisk tyngde og bedre økonomisk fundament. Du kan gjøre det på to måter:
  - Du kan selv verve venner og bekjente, og sende liste med navn og adresse til NOA. Så sender vi et velkomstbrev og giro for innbetaling. For hvert medlem du verver gir vi deg en Markakalender for 2005 i gave.
  - Sende en liste med navn på personer du mener bør være medlem i Naturvernforbundet, slik at NOA kan ta kontakt og spørre om de vil bli medlemmer.
- Bidra med arbeid. Naturvernforbundets seire er i hovedsak resultat av frivillige enkeltpersoners innsats. Du kan hjelpe oss med alt fra kontorarbeid til innsats for dine egne hjertesaker. Fra rent skrivearbeid til feltarbeid i Marka. Vi trenger hjelpen du kan gi oss. Og hos oss finner du likesinnede!
- En jubileumsgave. Du kan gi inntil kr 6.000,- som skattefri gave til NOA. Beløpsgrensene for ordningen er minimum kr 500 og maksimum kr 6.000. For å komme inn under ordningen må du oppgi navn, adresse og personnummer.

Foto: Gjermund

NOAs styre 2004. F.v. Anna Skog, Sigmund Skeie, Elisabeth Koren, Arild Jansen, Einar Wilhelmsen og sjefen sjølv, Stein Erling Birkeland. Finn Roar Halvorsrud og Linda Myhre var ikke tilstede ved fotograferingen.

Nytt styre i NOA

Foreningens fikk på årsmøtet 29. april nytt styre:

Leder	Stein Erling Birkeland
Styremedlem	Einar Wilhelmsen
Styremedlem	Sigmund Skeie
Styremedlem	Anna Skog
Styremedlem	Finn Roar Halvorsrud
Varamedlem	Arild Jansen
Varamedlem	Elisabeth Koren
Varamedlem	Linda Myhre

JUBILEUMSPROGRAM

I forbindelse med jubileet arrangerer vi en rekke turer og møter. Vi håper å se flest mulig av våre medlemmer på ett eller flere av arrangementene. Nærmere informasjon om arrangementene vil vi legge ut på hjemmesiden www.noa.no.

SOMMER-PROGRAM

- Ultimo juni: Presentasjon av visjon for, og rapport om, Bygdøy.
- 13.–15. august: Grønt Universitet på Finnerudseter i Nordmarka. Helgetur i Nordmarka med diskusjon om veien videre for naturvernarbeidet og for Naturvernforbundet. Ta med overnattingsutstyr og mat og møt opp på Finnerudseter i løpet av fredag formiddag. Program legges ut på www.noa.no

HØST-PROGRAM

- September: Utsendelse av Grevlingen med tema "Eventyrskoger", en presentasjon av NOAs eventyrskogregistrering og av enkelte av områdene.
- September: Lansering av NOAs kampanje for bevaring av Markas siste eventyrskoger.
- 05.09.: "Sidesprang" (bort fra den slagne lysløype og inn på myke mosestier i eventyrskogen) fra Store Åklungen over Blanksjø med presentasjon av NOAs eventyrskogregistrering.
- 19.09.: Sykkel- og fottur til eventyrskogen ved Kjerringkollen på Krokskogen.
- 19.09.: Spesiell tur for barn i 1.klasse over Barlindåsen i Lillomarka
- 10.10.: Tur til Høgåsen i Bærumsmarka
- September: Jubileumsstyremøte for alle tidligere og nåværende styremedlemmer i NOA. Tema: NOA fram mot 100-årsjubileet i 2014.
- Oktober: Medlemsmøte om veien videre for Naturvernforbundet
- November: Grevlingen 4/2004 kommer ut med temaet "Veien videre"

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)